

El datiu

El pronom datiu (o complement indirecte) de tercera persona del singular és *li*, tant per al masculí com per al femení: *Li vaig dir que vingues. Li*, per tant, significa "a ell" o "a ella". En contacte amb un altre pronom de tercera persona, *li* esdevé *hi*. Quan diem *Havia de tornar les claus a la mestressa, però no les hi vaig poder tornar*, la partícula *hi* significa "a la mestressa". En el plural, el pronom datiu revesteix la forma *els*, que val també per als dos gèneres: *Els he de dir una cosa molt important*. No es considera correcte, bé que és molt usual, l'ús de *els hi* en lloc de *els*, com a pronom datiu de tercera persona del plural.

Quan el datiu o complement indirecte és expressat, després del verb, per mitjà d'un nom o grup nominal (introduït per la preposició *a*), sembla ben innecessari de duplicar-lo per mitjà de la partícula pronominal. Així, en una construcció com *Li vam dir al president que comptés amb nosaltres*, valdria més prescindir de la forma *li*, que no fa sinó duplicar *al president*. Més greu encara, tal com ja hem fet observar en una ocasió anterior, és que aquest datiu superflu absorbeixi el pronom neutre *ho*, i és digui *Li*

vam comunicar a la secretària, que és una oració incorrecta (perquè és incompleta), en lloc de *Hvam comunicar a la secretària*. La dèria de recórrer a aquest *li* pleonàstic arriba a l'extrem de servir-se'n àdhuc en els casos en què el complement datiu és del plural. En els nostres textos periodístics, efectivament, ja apareixen construccions com aquesta: *Si li demanem als seus partidaris que ens diguin...*

Cal dir també alguna cosa de la forma *lis*, com a plural de *li*, que ja vam denunciar fa uns quants anys, dient que l'ús que, segons Moll, coneix a Menorca no podia justificar el que en feien els locutors de la televisió. Reproduïm, ara, el comentari que hi dedica Joan Coromines, en el seu Diccionari etimològic, que no és una obra dedicada precisament a la normativa: "*Lis*, abominable i moderníssim barbarisme com a plural del pronom *li*, que de cap manera no es pot dir que tingui enlloc cap vitalitat, si no és a Menorca i en boca d'algun acastellanat d'altres zones; a penes cal declarar (si no és per l'explicable indulgència d'un il·lustre menorquí, *AlcM*) que no mereix altra cosa que substitució intransigent per les formes generals *los*, *els*." Ningú no dirà que la condemna de Coromines no és explícita, rotunda i catègorica.